

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de B.L.Tijdensweg te Veelerveen, gemeente Bellingwedde (Gr)

M. Schepers

ARC-Rapporten 2008-153

Groningen
1 december 2008
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de B.L.Tijdensweg te Veelerveen, gemeente Bellingwedde (Gr)

ARC-Rapporten 2008-153
ARC-Projectcode 2008/407

Tekst

M. Schepers

Afbeeldingen

M. Schepers

Redactie

N. van Malssen

Status

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

Projectnaam	Veelerveen Tijdensweg
Projectcode	2008/407
Archisnummer	32086
Projectleider	M. Schepers
Contact	050-3687100, m.schepers@arcbv.nl
Opdrachtgever	Libau, dhr. J. Molema
Contact	050-3126545, molema@libau.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Bellingwedde

Locatiegegevens

Toponiem	B.L. Tijdensweg 39
Plaats	Veelerveen
Gemeente	Bellingwedde
Provincie	Groningen
Kaartblad	13B
RD-coördinaten	NW: 271.737/565.115 NO: 271.841/565.140 ZO: 271.859/565.047 ZW: 271.754/565.071
Oppervlakte	7350 m ²

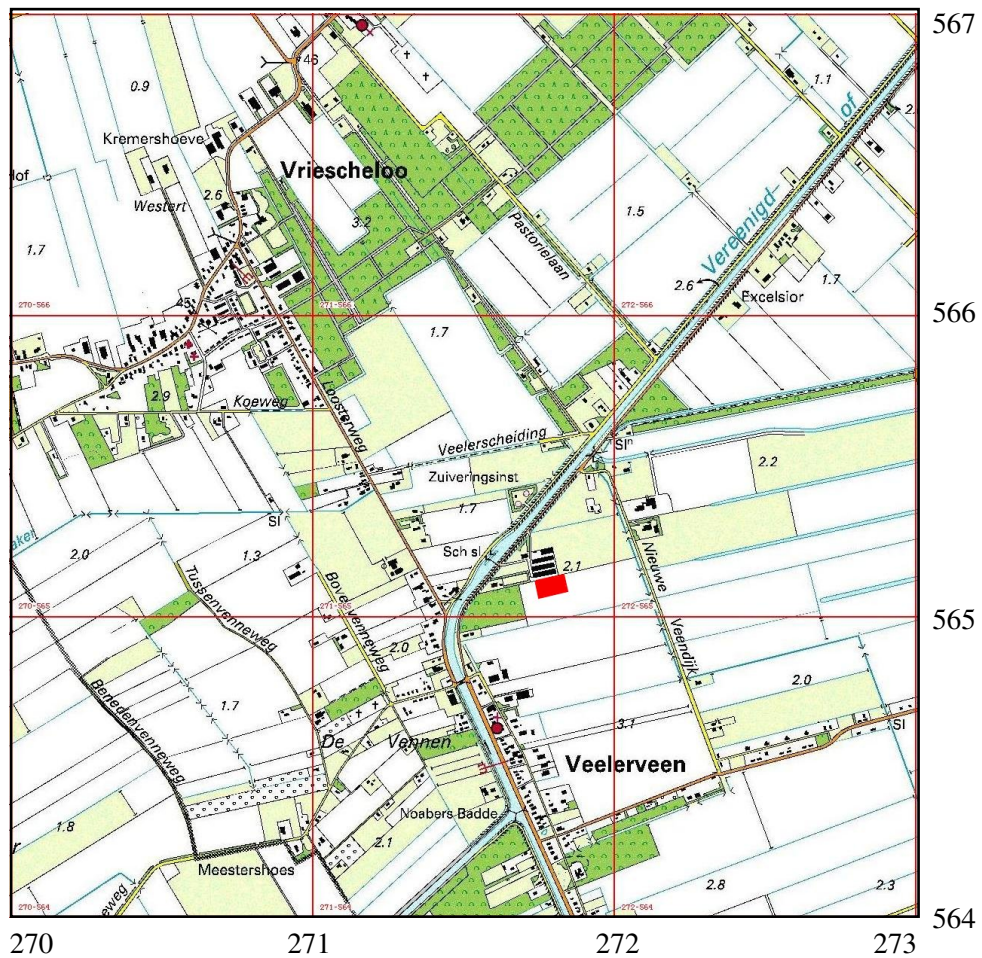
Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden
Geomorfologie	Dekzandvlakte, flank dekzandwielving
Bodem	Veldpodzolgronden
Historische situatie	Akkerland vanaf 1900, daarvoor woeste grond
Archeologische verwachting	Kans op Laat-Paleolithicum - Neolithicum

Legenda

— Onderzoekslocatie

Afbeelding 1 Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving (rood), voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Libau heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de B.L. Tjensweg 39 te Veelerveen, gemeente Bellingwedde (Gr.). Aanleiding voor dit onderzoek is het voornemen tot de realisatie van een nieuwe pluimveestal ten zuiden van drie reeds bestaande stallen. Ook wordt een deel onderzocht waar op korte termijn geen bodemingrepen gepland zijn, maar waar men met het oog op mogelijke toekomstige uitbreiding van het bedrijf toch graag onderzoek gedaan wil hebben. Door deze werkzaamheden worden mogelijk archeologische resten bedreigd. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk vond plaats op 11 november 2008 en is uitgevoerd door J.R. Hoekstra MA en M. Schepers MA. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied

Het plangebied is gelegen aan de B.L. Tjensweg, aan de noordkant van het dorp Veelerveen (afb. 1). Ten noorden van deze weg stroomt het B.L. Tjenskanaal. Het plangebied ligt direct ten zuiden van drie reeds bestaande pluimveestallen. Het plangebied is ongeveer 7.350 m² groot en ligt ongeveer 2 m +NAP.

1.3 Overzicht van de geplande werkzaamheden

Op het terrein zal een nieuwe stal gebouwd worden. Hiervoor zal tot in de vaste ondergrond gegraven moeten worden voor de funderingen. Eventuele in de bodem aanwezige archeologische resten worden hierdoor verstoord.

1.4 Voorgaand onderzoek

Door Libau, in de persoon van drs. J.E.A. Jans, is voorafgaand aan dit booronderzoek een bureau-onderzoek uitgevoerd. Hieruit bleek dat in de omgeving van het gebied veel archeologische vondsten zijn gedaan, die dateren van het Paleolithicum tot en met de Bronstijd. Hierbij is vooral het Neolithicum sterk vertegenwoordigd. De aanwezigheid van podzolbodems ter plaatse duidt op een goede ontwatering van het gebied. Omdat het plangebied bovendien op de flank van een zandrug ligt, is het een potentieel interessante vestigingsplaats geweest. Vanaf de Late Bronstijd is het gebied vernat en is tot ongeveer 1900 woeste grond geweest in de vorm van heide- en veengebied. Hoewel ter plaatse van het onderzoeksgebied geen vondsten zijn gedaan, moet hierom wel rekening gehouden worden met de kans op prehistorische resten.

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

1.5 Doel van het onderzoek

1.5.1 Inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.6 Werkwijze

1.6.1 Inventariserend veldonderzoek

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn op het onderzoeksterrein zes boringen gezet met een edelmanboor met een diameter van 7 cm tot minimaal 60 cm –mv. Deze boringen zijn verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen (afb. 4 en bijlage 1). De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB). Naast het boren is, voor zover mogelijk, een oppervlaktekartering uitgevoerd. Doordat het plangebied ten tijde van het onderzoek nog geheel met maïs begroeid was, bleek het uitvoeren van een oppervlaktekartering problematisch. Normaal zou hiervoor in banen van 5 m gelopen zijn, maar door de maïsbeegroeiing bleef het zicht beperkt tot de breedte van de maïsraaien. Hiervan zijn enkele afgelopen om toch een globaal beeld van het aan het oppervlak liggende materiaal te krijgen.

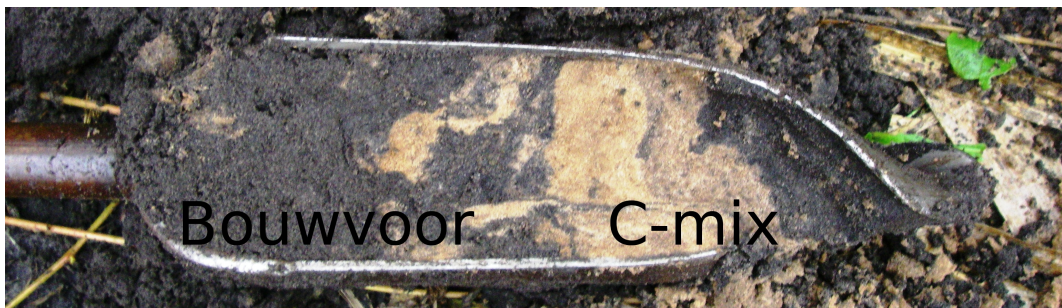
2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

2.1 Booronderzoek

Voor het verkennend booronderzoek zijn zes boringen gezet. Hierbij bleek de bodem zonder uitzondering tot in de C-horizont verstoord te zijn als gevolg van akkerbouw. In boringen 1 en 3 was in een mixlaag tussen de bouwvoor en de C-horizont nog het restant van een B-horizont zichtbaar (afb. 2). In de andere boringen was sprake van een AC-profiel, waarbij de bouwvoor, soms via een rommelige bovenkant van de C-horizont, overging in onverstoord geel zand (afb. 3). In de boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Omdat de bodem ter plaatse sterk verstoord is, is het boorgrid niet verdicht.

Afbeelding 2 Restanten van een B-horizont, zichtbaar in roodbruin zand uit boring 3.

Afbeelding 3 Podzol geheel verdwenen in boring 4.

2.2 Oppervlaktekartering

Tussen enkele maïsrassen is een oppervlaktekartering uitgevoerd. Hierbij viel op dat aan het oppervlak nauwelijks materiaal lag. Het weinige materiaal dat is waargenomen, bestond uit geglazuurd, subrecent aardewerk. Vuursteen of oud aardewerk werd niet aangetroffen.

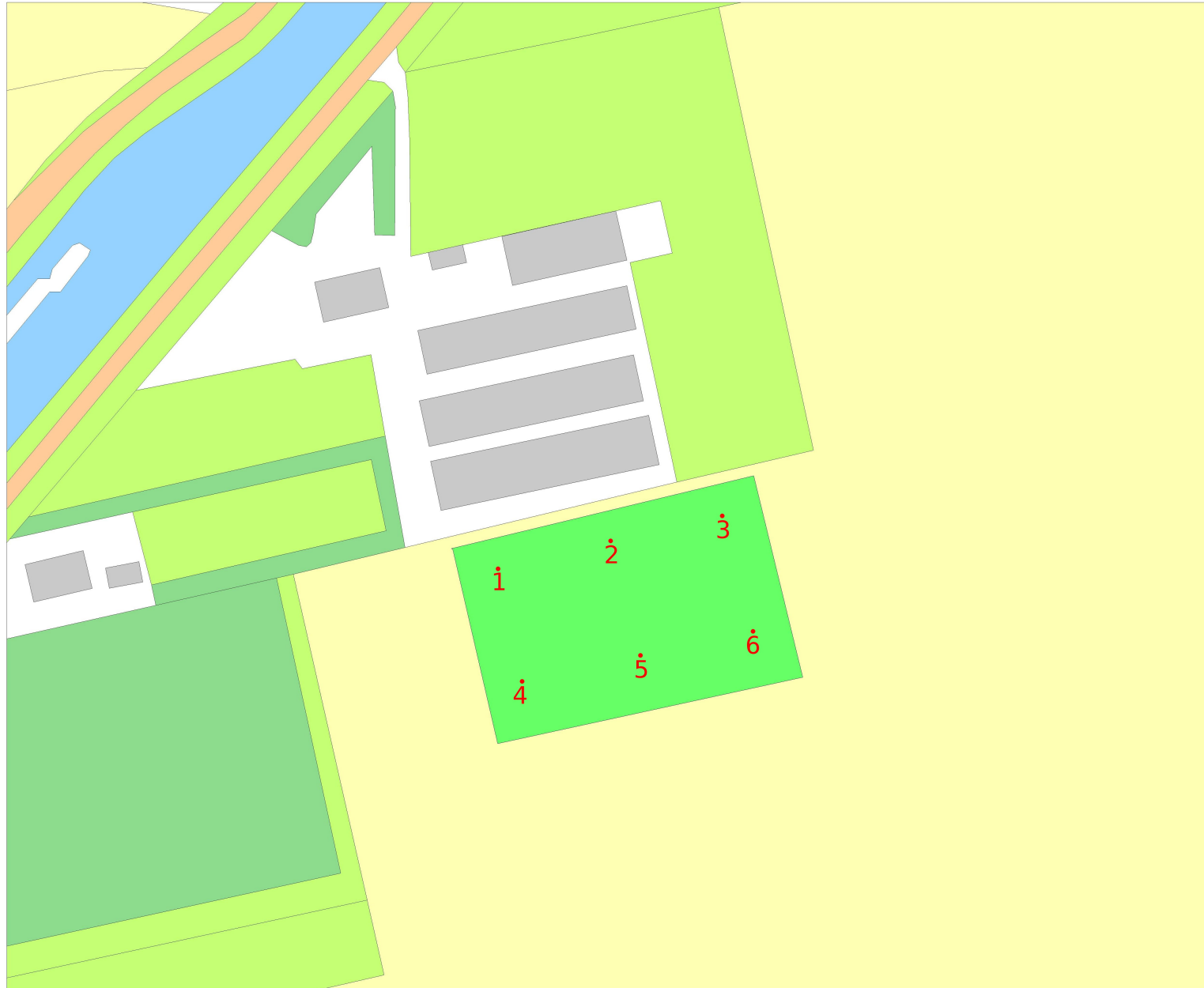
3 Samenvatting en conclusie

Aan de B.L. Tijdensweg 39 is door ARC bv een archeologisch inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de geplande realisatie van een nieuwe pluimveestal. Voorafgaand hieraan is door Libau een bureau-onderzoek uitgevoerd. Bij het booronderzoek bleek dat de bodem ter plaatse sterk geroerd was als gevolg van akkerbouwactiviteiten. De kans archeologische resten ter plaatse onverstoord aan te treffen lijkt dan ook nihil.

4 Aanbeveling

Gezien de slechte staat van de bodem en het ontbreken van vondsten in zowel boringen als oppervlaktekartering, lijkt verder onderzoek ter plaatse niet noodzakelijk. Het is aan het bevoegd gezag, de gemeente Bellingwedde, om de locatie definitief vrij te geven.

272001 / 565303

Legenda

- HUIZEN
- ONDERZOEKEN
- TOP10 ((c)TDN)**
- bebouwd gebied
- doorgaande wegen
- bos
- bouwland
- weiland
- boomgaard/kwekerij
- heide
- zand
- begraafplaats
- water
- overig bodemgebruik
- PROVINCIES

Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

271586 / 564963

Afbeelding 4 De locatie van de boorpunten op het terrein, ingetekend op de onderzoeksmelding (groen) op de topografische kaart. Bron: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)/Archis II.

Bijlage 1 Boorstaten

De volgende afkortingen worden in de boorstaten gebruikt.

grondsoort (onderdeel lithologie)			
Z	zand	humus (onderdeel lithologie)	
		h1	zwak humeus
bijmengsel (onderdeel lithologie)			
s1	zwak siltig		

boring 1 RD-X: 271.756. RD-Y: 565.108. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
45 Zs1h1	bruinzwart	geleidelijk	Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
55 Zs1	bruinrood	geleidelijk	Vlekken: sterk gevlekt, licht geel. Opmerkingen: rommelig podzolrestant.
80 Zs1	geel	beëindigd	Bodemhorizont: C.

boring 2 RD-X: 271.791. RD-Y: 565.117. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
40 Zs1h1	bruinzwart	geleidelijk	Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
60 Zs1	donker geel	geleidelijk	Bodemhorizont: C. Vlekken: matig gevlekt, bruin. Opmerkingen: rommelig.
90 Zs1	geel	beëindigd	Bodemhorizont: C.

boring 3 RD-X: 271.827. RD-Y: 565.125. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
40 Zs1	bruinzwart	geleidelijk	Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
60 Zs1	roodbruin	geleidelijk	Vlekken: matig gevlekt, licht geel. Opmerkingen: rommelig podzolrestant.
80 Zs1	geel	beëindigd	Bodemhorizont: C.

boring 4 RD-X: 271.836. RD-Y: 565.084. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
40 Zs1	bruinzwart	geleidelijk	Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
60 Zs1	donker geel	geleidelijk	Bodemhorizont: C. Vlekken: matig gevlekt, bruin. Opmerkingen: rommelig.
80 Zs1	geel	beëindigd	Bodemhorizont: C.

boring 5 RD-X: 271.801. RD-Y: 565.075. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
30 Zs1	bruinzwart	geleidelijk	Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
60 Zs1	oranjegeel	beëindigd	Bodemhorizont: C.

boring 6 RD-X: 271.765. RD-Y: 565.064. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
30 Zs1	bruinzwart	scherp	Bodemkundige interpretaties: bouwvoor.
60 Zs1	geel	beëindigd	Bodemhorizont: C.
